

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Історико-філологічний факультет
Кафедра української та зарубіжної літератур

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

ОК 14. «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЗРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

ОПП «Середня освіта (Мова і література (китайська, англійська)))»
 «Середня освіта (Мова і література (корейська, англійська)))»

Спеціальність: 014 Середня освіта (Мова і література (китайська))
 014 Середня освіта (Мова і література (корейська))

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Рік навчання: третій
Мова навчання: українська
Факультет іноземних мов

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 11 від 29.02.2024 року

Розробники:

кандидат філологічних наук, викладач кафедри української та зарубіжної літератур **Н. Л. Павлюк**.

Рецензенти:

Шевченко Т. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Бандура Т.Й., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур ДЗ «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського».

Павлюк Н. Л. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури» для студентів факультету іноземних мов спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (китайська)), 014 Середня освіта (Мова і література (корейська)). Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. 65 с.

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури», які підготовлено для студентів факультету іноземних мов третього року навчання, мають на меті допомогти студентам-філологам у підготовці до практичної діяльності, у набутті знань з методики навчання літератури, вироблені вмінь створювати ефективні навчальні ситуації в освітньому та виховному процесі, виробити зрілість методичних суджень щодо специфіки викладання зарубіжної літератури в школі. Комплекс сприяє глибшому оволодінню матеріалу та систематизації знань студентів-філологів.

ВСТУП

Формування всебічно розвиненого фахівця в галузі філології, що володіє високим рівнем сформованості загальнокультурних і професійних компетенцій, що забезпечує можливість інтелектуального та професійного зростання, неможливе без вивчення дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури». «Методика викладання зарубіжної літератури» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного та літературознавчого циклів нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації. Методологічна база дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури» у вищій школі передбачає поєднання базових принципів історії, теорії, методики викладання зарубіжної літератури в вузі, а також знання основ педагогіки, психології, дидактики вищої школи.

Мета – підготувати студента-філолога до практичної діяльності, допомогти набути знання з методики навчання літератури, виробити вміння створювати ефективні навчальні ситуації в освітньому та виховному процесі, виробити зрілість методичних суджень щодо специфіки викладання зарубіжної літератури в школі, відпрацювати навички розвитку читацької діяльності школярів, формувати їхні естетичні смаки, свідому потребу у спілкуванні з творами мистецтва слова.

Завдання курсу. Поставлена мета зумовлює такі завдання:

- сформувати ґрунтовні теоретичні знання у галузі методики викладання зарубіжної літератури;
- розкрити особливості предмета «зарубіжна література» в системі інших шкільних предметів;
- ознайомити з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі середньої освіти та вміти застосувати їх під час виконання практичних завдань.

- вивчити, проаналізувати та узагальнити практики, досвід педагогічної діяльності у середніх навчальних закладах.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 4. Вибирати та використовувати необхідний інструментарій сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі;

ПРН 5. Формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів;

ПРН 6. Здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу.

ПРН 9. Ураховувати психофізичні особливості учнів;

ПРН 11. Критично осмислювати основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання турецької та англійської мов та зарубіжної літератури;

ПРН 13. Здійснювати дослідницьку роботу у галузях педагогіки, тюркології, англістики і методики навчання турецької та англійської мов;

ПРН 15. Застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички із зарубіжної літератури;

ПРН 17. Аналізувати й прогнозувати навчальну діяльність учнів;

ПРН 20. Здійснювати контроль та оцінювати результати навчальної діяльності учнів;

ПРН 22. Здатність здійснювати виховну роботу з учнями.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

знати:

- необхідний інструментарій сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі;
- основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання турецької та англійської мов та зарубіжної літератури;
- яким чином здійснювати виховну роботу з учнями.

уміти:

- формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів;
- враховувати психофізичні особливості учнів;

- здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу;
- здійснювати дослідницьку роботу у галузях педагогіки, тюркології, англістики і методики навчання турецької та англійської мов;
- застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички із зарубіжної літератури
- здійснювати контроль та оцінювати результати навчальної діяльності учнів.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності:**

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

Спеціальні компетентності (СК):

СК 5. Здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички із зарубіжної літератури. Здатність застосовувати знання методологічних і теоретичних основ методики навчання китайської та англійської мов; здатність оперувати науковою педагогічною та філологічною термінологією.

СК 8. Здатність моделювати зміст завчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів;

СК 9. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів;

СК 10. Здатність добирати і використовувати ефективні методики і технології навчання і розвитку учнів.

СК 12. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу.

СК 13. Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.

СК 14. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію оперувати нею у професійній діяльності.

СК 15. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі; ефективно використовувати наявні та створювати нові цифрові освітні ресурси.

Міждисциплінарні зв'язки: «Методика викладання іноземних мов», «Історія зарубіжної літератури», «Курсова робота із зарубіжної літератури і методики її викладання».

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Статус дисципліни: обов’язкова	
Змістових модулів – 2	ОПП «Середня освіта (Мова і література (китайська, англійська)) ОПП «Середня освіта (Мова і література (корейська, англійська))»	Мова навчання: українська	
		Рік навчання:	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – портфоліо	Спеціальність: 014 Середня освіта (Мова і література (китайська)) 014 Середня освіта (Мова і література (корейська))	3-й	3-й
		Семестр:	
Загальна кількість годин – 90		6-й	6-й
		Лекції	

Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	10 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	год.
		Самостійна робота	
		50 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		10 год.	год.
		Вид контролю:	
		залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33%: 67%

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Студент неготовий до практичного заняття або не бере участі у практичному занятті.
	1 бал	Студент бере участь в обговоренні теоретичних питань практичного заняття, відповіді є недостатніми за обсягом (до 3-4 реплік), елементарними за змістом, зі значною кількістю помилок різного роду.
	2 бали	Студент бере участь в обговоренні теоретичних питань практичного заняття, відповіді є недостатніми за обсягом (до 5-6 реплік), елементарними за змістом, зі значною кількістю помилок різного роду.

	3 бали	Відповідь змістовна, однак неповна, репліки недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином використання термінологічної лексики; порушується послідовність і логічність викладу думок; надається перевага невербальній комунікації; трапляються суттєві мовленнєві огріхи.
	4 бали	Відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; однак трапляються незначні мовленнєві огріхи. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, однак не завжди наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.
	5 балів	Відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає мовним нормам. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.

	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність висловлювати думку на середньому рівні; частково може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (портфоліо)	0 балів	Студент зовсім не висвітлює дискусійну тему або висвітлює її неправильно. Текст доповіді є повністю ідентичним тексту підручника чи конспекту або повністю ідентичним завданню іншого студента на таку ж тему.

	1-2 бали	У дослідженні порушена відповідність змісту темі і змісту У роботі недотримано правил реферування наукових публікацій. Відсутні посилання на джерела. Матеріал майже не опрацьовано.
	3-4 балів	Студент на задовільному рівні висвітлює дискусійну тему. Зроблені висновки є неповними. Завдання містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст.
	4-5 балів	Студент виявив достатні знання з теорії літератури, історії української літератури, художніх текстів, які залучені до дослідження; досить добре вміє добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети та завдань дослідження, однак дещо порушене логічне обґрунтування актуальності, формулювання мети та завдань дослідження.
	6-7 балів	Студент виявив достатні знання з теорії літератури, історії української літератури, художніх текстів, які залучені до дослідження; вміє добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети та завдань дослідження, однак доказовість висновків, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження не осмислено повною мірою.
	7-8 балів	Студент виявив достатні знання з теорії літератури, історії української літератури, художніх текстів, які залучені до дослідження;

		вміє добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети та завдань дослідження; вміє робити обґрунтовані висновки та окреслювати перспективи подальших наукових розвідок.
	9-10 балів	Студент виявив ґрунтовні знання з теорії літератури, історії української літератури, художніх текстів, які залучені до дослідження; вміє добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети та завдань дослідження; вміє робити обґрунтовані висновки та окреслювати перспективи подальших наукових розвідок.
Письмова (контрольна) робота	0 балів	Жодне завдання письмової роботи не виконане.
	1-2 бали	Правильне виконання завдань менше від 20%.
	3-4 бали	Правильне виконання завдань письмової роботи менше від 30-40%.
	5-6 балів	Правильне виконання більше 50-60% запропонованих завдань із письмової роботи.
	7-8 балів	Виконання 75-85% усіх завдань письмової роботи.
	9-10 балів	Завдання письмової роботи виконані у повному обсязі.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Критерії оцінювання підсумкового контролю (залік)

Для навчальної дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку (не менше 60), студент отримує під час участі у практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи.

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90– 100 А)	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. Логічно осмислює основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання зарубіжної літератури; знає необхідний інструментарій сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі; володіє знаннями стосовно основних положень методологічних і теоретичних засад методики навчання турецької та англійської мов та зарубіжної літератури. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані. Здобувач вміє застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички із зарубіжної літератури. Виявляє ґрунтовні вміння здійснювати дослідницьку роботу у галузях педагогіки, тюркології, англістики і методики навчання турецької та англійської мов. Правильно вміє формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів та враховувати їхні психофізичні особливості. Студент виявляє здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу. Вміння здійснювати контроль та оцінювати результати навчальної діяльності учнів організовано на високому рівні.
Добре (82-89 В)	Здобувач вищої освіти має достатні знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. На досить добре осмислює основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання зарубіжної літератури; знає основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання турецької та англійської мов та зарубіжної літератури; володіє знаннями стосовно необхідного

	інструментарію сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі. Усні відповіді повні, логічні, однак не завжди обґрунтовані. Виявляє достатні вміння здійснювати дослідницьку роботу у галузях педагогіки, тюркології, англістики і методики навчання турецької та англійської мов. У цілому виявляє вміння формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів, враховувати психофізичні особливості учнів та здійснювати виховну роботу з учнями. Виявляє здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу. Вміння здійснювати контроль та оцінювати результати навчальної діяльності учнів, організовано на достатньому рівні.
Добре (74-81 С)	Здобувач вищої освіти має середні знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. У визначенні основних положень методологічних і теоретичних засад методики навчання зарубіжної літератури припускається певних помилок. Достатньо знає основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання турецької та англійської мов та зарубіжної літератури. Однак під час поєднання методів і прийомів навчання залежно від змісту і завдань уроку, вибору необхідного інструментарію сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі викликають певні труднощі, студент не завжди може застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички із зарубіжної літератури. Усні відповіді цілком логічні, проте не завжди повні й аргументовані. Вміння користуватися різними методами наукового дослідження літературного матеріалу, здійснювати контроль та оцінювати результати навчальної діяльності учнів, організовано на середньому рівні.
Задовільно	Здобувач вищої освіти має недостатні знання з навчального

(64-73 D)	матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. У застосуванні основних положень методологічних і теоретичних засад методики навчання зарубіжної літератури виникають значні труднощі, тому студент припускається значних помилок. Задовільно знає основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання турецької та англійської мов та зарубіжної літератури. Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти має труднощі в їхньому обґрунтуванні. Виявляє задовільні вміння здійснювати дослідницьку роботу у галузях педагогіки, тюркології, англістики і методики навчання турецької та англійської мов та здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу. Не завжди вміє правильно застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички із зарубіжної літератури, формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів та враховувати психофізичні особливості учнів, тому потребує значної допомоги з боку викладача. Виявляє здатність здійснювати контроль та оцінювати результати навчальної діяльності учнів, але з певними труднощами. Вміння користуватися необхідним інструментарієм сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі, організовано на задовільному рівні.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. У визначенні основних положень методологічних і теоретичних засад методики навчання зарубіжної літератури припускається суттєвих помилок; погано знає основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання турецької та англійської мов та зарубіжної літератури.

	Усні відповіді не повні й не обґрунтовані. Володіє недостатніми вміннями здійснювати дослідницьку роботу у галузях педагогіки, тюркології, англістики і методики навчання турецької та англійської мов, здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу. Не цілком розуміє як правильно застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички із зарубіжної літератури, формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів та здійснювати виховну роботу з учнями. Має значні труднощі під час здійснення оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу. Вміння здійснювати контроль та оцінювати результати навчальної діяльності учнів організовано на низькому рівні.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. У визначенні основних положень методологічних і теоретичних засад методики навчання зарубіжної літератури припускається грубих помилок. Не знає основні положення методологічних і теоретичних засад методики навчання турецької та англійської мов та зарубіжної літератури; не володіє знаннями стосовно необхідного інструментарію сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі. Не усвідомлює, як правильно здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентісного підходу. Епізодично виявляє вміння здійснювати дослідницьку роботу у галузях педагогіки, тюркології, англістики і методики навчання турецької та англійської мов, тому не може обійтися без допомоги з боку викладача. Має значні труднощі під час застосування професійно-профільованих знань й практичних навичок із

	зарубіжної літератури. Не усвідомлює, як здійснювати контроль та оцінювати результати навчальної діяльності учнів.
--	--

3. ЗАСОБИ ДІАГНОСТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання: індивідуальне опитування, перевірка виконання практичних завдань, письмове опитування, презентація результатів самостійної роботи, іспит.

Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, круглий стіл, рольова гра, робота в команді, презентація результатів самостійної роботи.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Загальні методологічні основи викладання зарубіжної літератури в школі

Тема 1. Методика викладання зарубіжної літератури в школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини.

Цілі та завдання курсу. Предмет, об'єкт, структура методики викладання зарубіжної літератури. Специфічні методи дослідження. Взаємозв'язок методики викладання зарубіжної літератури з іншими науками. Функції науки методики викладання зарубіжної літератури. Роль передового досвіду вчителів-словесників у розвитку методичної науки. Специфіка навчального курсу «зарубіжна література».

Тема 2. Методологічні засади викладання зарубіжної літератури в загальноосвітній школі.

Мета та завдання вивчення зарубіжної літератури в школі. Держстандарт базової та повної середньої освіти як підстава для розробки програми навчального курсу. Провідні змістові лінії літературного компонента Держстандарту базової і повної загальної середньої освіти. Принципи побудови програм із зарубіжної літератури, їх структура. Програма як основа для календарно-тематичного та поурочного планування. Зміст та структура курсу

«зарубіжна література». Етапи літературної освіти. Принципи організації навчального матеріалу на кожному з етапів літературної освіти. Завдання вивчення зарубіжної літератури на кожному з етапів шкільного курсу «зарубіжна література». Принципи викладання зарубіжної літератури в школі.

Тема 3. Планування та організація праці вчителя-словесника.

Характер праці та провідні професійні якості учителя-словесника. Словесник як педагог-дослідник. Творча лабораторія учителя зарубіжної літератури. Роль самоосвіти та самовдосконалення професійної підготовки вчителя у підвищенні рівня художнього сприйняття творів літератури та мистецтва. Організація навчально-виховного процесу та вчитель зарубіжної літератури. Планування як основа творчого викладання. План та імпровізація у викладанні. НОП вчителя. Облік та оцінювання знань та вмінь учнів як засіб зворотного зв'язку та стимулювання активності діяльності школярів. Типи і структура уроків зарубіжної літератури в школі.

Тема 4. Методи та прийоми викладання зарубіжної літератури в школі

Загальне поняття про методи та прийоми навчання, характер їх співвідношення. Проблема класифікації методів викладання зарубіжної літератури. Різноманітні класифікації методів. Специфічні методи викладання літератури. Класифікація методів та прийомів викладання М. І. Кудряшова: функції методів, провідні прийоми та види навчальної діяльності учнів: а) творче читання; б) евристичний метод; в) дослідницький метод; г) репродуктивний метод. Проблема винайдення універсально-ефективного методу. Недоліки класифікації М. Кудряшова. Чинники ефективності методів навчання.

Тема 5. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності учнів з літератури.

Форми організації навчальної діяльності учнів. Пасивні, активні та інтерактивні форми організації роботи. Традиційні та сучасні форми роботи. Проблемність на уроках літератури. Оптимізація літературної освіти. Засоби

навчання. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання. Наочність на уроках літератури. Види і типи наочності.

Тема 6. Урок зарубіжної літератури в сучасній школі

Урок як провідна форм організації навчально-виховного процесу із зарубіжної літератури. Вимоги до сучасного уроку зарубіжної літератури. Критерії оцінки уроку літератури. Зміст та етапи підготовки до уроку: визначення теми, мети, задач уроку, його структури, методики проведення, організації діяльності учнів. Проблема типології уроків зарубіжної літератури. Аналіз класифікацій уроків. Класифікація уроків літератури М. Кудряшова. Нестандартні уроки зарубіжної літератури, їх різновиди.

Змістовий модуль II. Теоретичні основи сприйняття та аналізу художнього твору зарубіжної літератури

Тема 7. Аналіз художнього твору в шкільному курсі «зарубіжна література»

Літературознавча концепція – підґрунтя аналізу тексту художнього твору в школі. Специфіка шкільного аналізу літературного твору. Мета, функції аналізу тексту художнього твору в школі. Різновиди аналізу тексту у шкільному курсі та їх співвідношення: оглядовий; вибірково-спрямований; детальний (текстуальний). Прийоми аналізу тексту художнього твору: а) загальна характеристика проблеми (точка зору Є. А. Пасечніка); б) прийоми аналізу тексту художнього твору за класифікацією В. Г. Маранцмана. Шлях аналізу тексту як основа розгляду художнього твору в шкільному вивченні. Провідні різновиди шляхів аналізу художнього тексту. Проблема класифікації шляхів аналізу художнього твору в школі. Чинники визначення найбільш ефективного шляху аналізу твору в шкільному курсі «зарубіжна література». Аналіз твору «слідом за автором». Вивчення твору пообразним шляхом. Проблемно-тематичний шлях аналізу твору.

Тема 8. Вивчення художніх творів зарубіжної літератури у їхній родовій специфіці

Родова специфіка художнього твору як один з вирішальних чинників організації шкільного аналізу твору. Загальні завдання роботи з епічним твором у шкільному курсі. Найважливіші компоненти епічного твору. Методика аналізу сюжету, тематики, проблематики епічного твору. Специфіка аналізу епічних творів письменників-модерністів та постмодерністів у шкільному курсі. Родова специфіка драматичного твору. Загальна характеристика ускладнень аналізу драматичного твору в шкільному курсі. Специфічні прийоми аналізу драматичного твору: а) читання «за столом», за ролями; б) складання режисерського коментарю; в) прийом мізансценування, усного словесного малювання; г) рольові ігри (я-декоратор, я-гример, я-костюмер, я-звукорежисер); д) використання наочності та мемуарної літератури, тощо. Складність організації вивчення у шкільному курсі ліричних текстів зарубіжних поетів. Аналіз ліричного твору в перекладі (співставлення підрядкового перекладу та різновидів художнього перекладу). Важливість та різноманітність організації роботи учнів на етапі підготовки до сприйняття ліричного тексту. Специфічні прийоми аналізу ліричних творів на уроках літератури. Особливості вивчення лірики на етапах прилучення до читання, системного та творчо-критичного читання.

Тема 9. Аналіз образу-персонажу на уроці зарубіжної літератури

Формування у школярів поняття про персонаж. Автор та герой. Різновиди характеристики образів-персонажів: індивідуальна, порівняльна, групова. Їхня сутність, функції, обумовленість вибору виду. Поступовість осмислення учнями розмаїття прийомів зображення та засобів побудови образу(ів) – персонажу(ів) на уроках зарубіжної літератури. Особливості уроку-аналізу образу головного героя художнього твору. Специфіка проведення порівняльної характеристики героїв. Груповий аналіз образів, його особливості та значення.

Тема 10. Вивчення теорії літератури у шкільному курсі зарубіжної літератури

Місце та значення вивчення теорії літератури у шкільному курсі.

Принципи та система роботи над засвоєнням теоретико-літературних понять у шкільному курсі. Різновиди теоретико-літературних понять, призначених для вивчення у школі. Специфіка організації засвоєння теоретичних понять на уроках літератури на етапі прилучення до читання. Робота з формування теоретико-літературних понять на етапах системного та творчо-критичного читання. Специфіка формування понять про літературні напрямки. Історизм як провідний теоретичний принцип формування теоретико-літературних понять на етапах системного та творчо-критичного читання.

4.1 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього		у тому числі		
		л	п	с.р.	інд		л	п	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6		3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні методологічні основи викладання зарубіжної літератури в школі										
Тема 1. Методика викладання зарубіжної літератури в школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини	8	2	2	4						
Тема 2. Методологічні	8	2	2	4						

засади викладання зарубіжної літератури в загальноосвітній школі										
Тема 3. Планування та організація праці вчителя-словесника	8		2	6						
Тема 4. Методи та прийоми викладання зарубіжної літератури в школі	6		2	4						
Тема 5. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності учнів з літератури	10	2	2	6						
Тема 6. Урок зарубіжної літератури в сучасній школі	6		2	4						
Разом за										

змістовим модулем 1	46	6	12	28						
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи сприйняття та аналізу художнього твору зарубіжної літератури										
Тема 7. Аналіз художнього твору в шкільному курсі «зарубіжна література»	6		2	4						
Тема 8. Вивчення художніх творів зарубіжної літератури у їхній родовій специфіці	10	2	2	6						
Тема 9. Аналіз образу- персонажу на уроці зарубіжної літератури	6		2	6						
Тема 10. Вивчення теорії літератури у шкільному курсі зарубіжної літератури	10	2	2	6						
Разом за змістовим модулем 2	34	4	8	22						
ІНДЗ										

	10				10					
Усього годин	90	10	20	50	10					

4.2 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№/п	Назва теми	Кількість год.
		Денна
1	<i>Семінар-практикум «Шкільний курс зарубіжної літератури»</i>	2
2	<i>Круглий стіл «Планування та організація праці вчителя-словесника»</i>	2
3	<i>Семінар-дослідження «Методи та прийоми викладання на уроках зарубіжної літератури»</i>	2
4	<i>Семінар-практикум «Наочність на уроках літератури та методика її використання»</i>	2
5	<i>Вирішення практичних завдань «Шляхи аналізу твору, чинники їх вибору»</i>	2
6	<i>Семінар-практикум «Методика аналізу епічних творів»</i>	2
7	<i>Вирішення практичних завдань «Особливості вивчення ліричних творів»</i>	2
8	<i>Прес-конференція «Специфіка вивчення драматичних творів»</i>	2
9	<i>Круглий стіл «Вивчення теорії літератури на уроках зарубіжної літератури»</i>	2
10	<i>Рольова гра «Позакласна та позашкільна робота з літератури»</i>	2
Усього		20

Семінар-практикум «Шкільний курс зарубіжної літератури»

План

1. Методика навчання літературознавчих дисциплін як наука.
2. Література в шкільній освіті: історичний дискурс.
3. Програма з літератури як державний документ, що визначає зміст та структуру, мету та завдання літературної освіти в школі.
4. Структура державних програм із зарубіжної літератури.
5. Аналіз діючих програм із зарубіжної літератури в середніх навчальних закладах України.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати «Методичні рекомендації щодо вивчення зарубіжної літератури в загальноосвітніх навчальних закладах у 2022-2023 навчальному році».
2. Проаналізувати одну діючу програму за курсом «Зарубіжна література» в загальноосвітній школі.

Пам'ятка для аналізу шкільної програми

- Визначити мету, завдання та концепцію програми.
- Визначте принципи структурування програми: хронологічний, історико-літературний, лінійний, тематичний, жанровий, концентричний.
- Визначте принцип відбору текстів літературних творів, теоретичного та критичного матеріалу.
- Визначте спільність у роботі над монографічними та оглядовими темами.
- З'ясуйте співвіднесеність розділів програми і їхніх завдань.
- З'ясуйте співвіднесеність змісту рубрик програми з основним змістом.
- Проаналізуйте методичний апарат програми: пояснювальну записку, анотації до тем, список літератури для додаткового самостійного читання, текстів для вивчення напам'ять тощо.
- З'ясуйте системність програми.

- З'ясуйте відповідність програми вимогам стандартів літературної освіти.

Рекомендована література:

1. Волошина Н.Й. Наукове обґрунтування змісту предмета літератури, характеристика навчальної програми. *Наукові основи методики літератури*. Навч.-мет. посібник / за ред. Н. Й. Волошиної. Київ. 2002. С. 39-49.
2. Волощук Є.В. «Час збирати каміння»: про оновлення концепції та шляхи подальшого розвитку предмету «Зарубіжна література». *Всесвітня література в серед. навч. закл. України*. 2005. № 2. С.12-17.
3. Мотуз В. Про роботу за новою програмою дбають заздалегідь. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2013. № 6. С. 35-37.
4. Навчальні програми для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (за новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти) режим доступу: mon.gov.ua/ua/activity/education/56/general-secondary-education/educational_programs/1349869088
5. Орлова О. В., Гузь О. О. Шкільні програми: аналітика, практика, перспективи Відверто про шкільні програми із зарубіжної літератури: що було, що є і що буде далі? Думки учителів, методистів, науковців. *Зарубіжна література в школах України*. 2016. №1. С. 2-12.
6. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2007. 316 с.
7. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898) URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnihstandartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
8. Концепція Нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednyaua-sch2016/konceptiya.html>

9. Зарубіжна література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи (2012р. зі змінами 2015-2017рр. URL: <https://www.google.ru/url?url=https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
10. Зарубіжна література. Програма для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. URL: <https://www.google.ru/url?url=https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

Круглий стіл «Планування та організація праці вчителя-словесника»

План

1. Особистісні та професійні якості вчителя-словесника.
2. Наукова організація праці вчителя.
3. Творча лабораторія учителя зарубіжної літератури.
4. Роль самоосвіти та самовдосконалення професійної підготовки вчителя.
5. Календарно-тематичне планування уроків зарубіжної літератури.
6. План та імпровізація у викладанні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати психолого-педагогічні тести для вчителя-словесника (<https://onlinetestpad.com/ua/test/52742-test-dlya-vchiteliv-chi-lyublyat-vas-diti>)
2. Поміркуйте, що є головним у навчанні зарубіжної літератури – знання літератури чи володіння методикою навчання?
3. Проаналізувати календарно-тематичне планування уроків зарубіжної літератури на 2022-2023 н. р. для будь-якого класу, співвіднести його з навчальною програмою та запропонувати власні рекомендації.

Рекомендована література:

1. Куцевол О. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури. Вінниця: Глобус-прес, 2006. 348 с.

2. Мацевко-Бекерська Л. В. Методика викладання світової літератури: навч.-метод. посіб. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 296 с.
3. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. Київ: Вища шк., 2007. 415 с.
4. Фоміних Н. Ю. Підготовка майбутніх учителів філологічних спеціальностей до застосування інформаційно-комунікаційних технологій: дис. канд. наук : 13.00.04 / Н. Ю. Фоміних. Київ, 2010. 299 с.
5. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2007. 316 с.

***Семінар-дослідження «Методи та прийоми
викладання на уроках зарубіжної літератури»***

План

1. Методи викладання літератури, їхня дидактична основа та специфіка. Системи методів викладання в сучасній дидактиці, різновиди класифікацій.
2. Спроби створення специфічних методів навчання на уроках літератури (Ф. І. Буслаєв, В. Я. Стоюнін, В. Я. Водовозов, В. В. Голубков, В. О. Нікольський, Є. А. Пасічник). Класифікація методів навчання на уроках літератури М. І. Кудряшова.
3. Метод творчого читання, загальна характеристика (прийоми метода, види навчальної діяльності), умови його використання.
4. Евристичний та дослідницький методи. Їхня сутність, функціональне призначення, прийоми та види навчальної діяльності, спільне та відмінне.
5. Репродуктивний метод:
 - а) його сутність, чинники звертання до його використання;
 - б) специфічні прийоми та види навчальної діяльності;
 - в) методичні вимоги до слова вчителя;
 - г) специфіка шкільної лекції, вимог до неї та її побудови, особливості

організації навчальної діяльності учнів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати приклади з уроків до кожної групи методів викладання зарубіжної літератури.
2. Чи можливо сьогодні вивчати літературу, користуючись традиційними методами навчання? Книжка чи комп'ютер? Поміркуйте над цією проблемою.

Рекомендована література:

1. Глущенко Л.Є. Щоб навчання було цікавим: З практики його організації за інтерактивними технологіями. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2005. № 9. С. 16-22.
2. Куцевол О.М. Методи навчання на уроках зарубіжної літератури в середніх класах. *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України*. 2001. № 12. С. 2-11.
3. Кліменко Ж. Літературна інфографіка як засіб розвитку читацької компетентності учнів. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2020. № 1-2. С. 2-9.
4. Мірошніченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. Київ, 2000. С. 125-150.
5. Недайнова Т.Б. Від творчої лабораторії вчителя до творчої лабораторії учня. *Зарубіжна література в навч. закладах*. 2005. № 12. С. 23-30.
6. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навч. посібник. Київ, 2007. 305 с.
7. Ялтанець Т.Л. Методичні прийоми на уроках зарубіжної літератури. *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України*. 2003. № 4. С. 5-6.

Семінар-практикум «Наочність на уроках літератури та методика її використання»

План

1. Види наочності: зорова, слухова, синтетична.
2. Функції наочності на уроках літератури.
3. Види наочних посібників.
4. Принципи та методика застосування наочності на уроках зарубіжної літератури в ЗОШ II-III ст.
5. Відбір матеріалу під час використання наочності.
6. Специфіка технічних засобів навчання на уроках зарубіжної літератури.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати приклади використання наочності на уроках з тем (одна на вибір):
2. «Старий і море» — повість-притча про людину. Образ Сантьяго. «Життєподібний» сюжет і філософсько-символічний зміст повісті».
3. «Брати Грімм. Казка «Пані Метелиця» та її художні особливості».
4. «Проблема метафоричного світобачення в оповіданні «Перевтілення» Ф. Кафки. Символічність образного світу твору».

Рекомендована література:

1. Глебова Ю. Вивчення теорії літератури з використанням наочності. Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2005. № 6. С.51-53.
2. Матюшкіна Т.П. Використання логічних схем-конспектів як засіб підвищення ефективності вивчення зарубіжної літератури (10-11 кл). Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2000. 20 с.
3. Методика викладання зарубіжної літератури в школі [Текст]: Навчальний посібник / За заг. ред І.В.Малафіїк. Київ: КОНДОР, 2005. 316 с.
4. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. Київ: Вища шк., 2007. 231 с.

Вирішення практичних завдань

«Шляхи аналізу твору, чинники їх вибору»

План

1. Шлях аналізу «слідом за автором», його сутність. Переваги цього шляху аналізу та певна обмеженість його можливостей.
2. Сутність пообразного шляху аналізу, його переваги й недоліки.
3. Проблемно-тематичний шлях аналізу, його сутність, переваги й певна обмеженість.
4. Відмінність понять «проблемний аналіз твору» та «проблемно-тематичний шлях аналізу твору». Місце проблемного аналізу в шкільній практиці. Проблемне питання, проблемна ситуація, проблемне навчання.
5. Аналіз твору на комплексній основі, його сутність та виправданість.
6. Інноваційні шляхи аналізу художнього твору у школі:
 - а) текстуальний, інтертекстуальний, контекстуальний;
 - б) стильовий та естетико-стильовий;
 - в) порівняльно-історичний (компаративний).

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати приклади використання аналізу твору «услід за автором», по образного аналізу та проблемного аналізу твору на матеріалі однієї теми уроку.

Рекомендована література:

1. Штейнбук Ф.М. Шляхи, методи та прийоми шкільного аналізу художнього твору. *Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі*: Навч. посібник. Київ, 2007. С. 99-121.
2. Мірошніченко Л.Ф., Ніколенко О.М., Маранцман В.Г. «Слідом за автором», пообразний, проблемно-тематичний шляхи аналізів. *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України*. 2004. № 6. С. 24-29.
3. Гладишев В.В. Принцип контекстного вивчення художнього твору та його реалізація у процесі викладання зарубіжної літератури. *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України*. 2001. № 5. С. 12-14.

4. Чередник Л.А. У пошуках істини (Метод компаративного аналізу при вивченні зарубіжної літератури). *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України*. 2001. № 7. С. 49-56.

Семінар-практикум «Методика аналізу епічних творів»

План

1. Загальні завдання роботи над епічним твором. Складності сприйняття, розуміння та усвідомлення учнями творів епічного жанру.
2. Види робіт над сюжетом і композицією епічного твору:
 - а) складання плану епічного твору; різновиди планів (за характером мовностилістичних засобів – звичайний, цитатний, комбінований; за побудовою – прості і складні; за змістом – плани переказу сюжету або окремих його епізодів);
 - б) переказ твору та його види (розповідь, близька до тексту; розповідь-витяг; стислий переказ);
 - в) усне малювання;
 - г) інсценізація твору;
 - д) складання кіносценарію.
3. Авторська позиція у творі (безпосередня або прихована). Образ оповідача, образ автора. Прийоми осягнення авторської позиції (порівняння епізодів; роль пейзажних описів; художня деталь; інтонація оповіді; мова персонажів; тропи, через які письменник передає своє ставлення до подій або героїв твору).

Завдання для самостійної роботи:

1. Розробіть план-конспект одного з уроків вивчення твору
 - А.Конан Дойля «Собака Баскервілів» (7 клас);
 - Е.Т.А.Гофмана «Крихітка Цахес» (9 клас).
 - О.Уайльда «Портрет Доріана Грея» (10 клас).

Рекомендована література:

1. Методика викладання зарубіжної літератури в школі [Текст]: Навчальний посібник / За заг.ред І.В.Малафіїк. Київ: КОНДОР, 2005. 316 с.
2. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. Київ: Вища шк., 2007. 231 с.
3. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ: Міленіум, 2002. 320 с.
4. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури у школі: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2007. 316 с.

Вирішення практичних завдань «Особливості вивчення ліричних творів»

План

1. Завдання вивчення ліричних творів на уроках зарубіжної літератури. Фактори сприйняття і розуміння учнями творів ліричних жанрів. Особливості сприйняття лірики учнями різних вікових груп.
2. Шляхи, методи, прийоми підготовки учнів до сприйняття ліричних творів різних жанрів та тематичних груп.
3. Етапи вивчення ліричних творів на уроках зарубіжної літератури. Перехід від читання вірша до його аналізу. Функції навчальної паузи після читання вірша. Мета повторного читання та вивчення напам'ять.
4. Прийоми збереження емоційно-образного впливу лірики при формуванні теоретико-літературних понять.
5. Звертання до інших видів мистецтва (художньому слову, музики, живопису) під час вивчення лірики. Навести приклади.

Завдання для самостійної роботи:

1. Самостійно приготуйте план-конспект уроку аналізу ліричного твору за вибором:
 - Мацуо Басьо. Хоку (5 клас),
 - сонет 135 Ф.Петрарки (8 клас);
 - А. Рембо «П'яний корабель» (10 клас).

2. Покажіть, як структура уроку відображає особливості шкільного вивчення ліричної поезії.

Рекомендована література:

1. Гдовська Б. Стилiстичний аналіз поетичного твору. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004. № 6.
2. Мірошніченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. Київ, Ленвіт, 2000. 240 с.
3. Ніколенко О. М. Художність в оцінці творів мистецтва. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2014. № 3. С. 9–10.
4. Ніколенко О.М. Загальне поняття про жанр. *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України*. 2005. № 2. С. 18-21.
5. Черниш Н. Психологічні засади вивчення ліричних творів у середніх класах. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Вип. 18. Переяслав-Хмельницький, 2009. С. 258-262.
6. Черниш Н. Методика вивчення ліричного твору у біографічному, історичному та загально мистецькому контекстах (5-7 класи). *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Вип. 5. Ч. III. Слов'янськ: СДПУ. 2010. С. 263-268.
7. Штейнбук Ф.М. Методика аналізу ліричних творів. *Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: навч. посібник*. Київ, 2007. С. 238-244.

Прес-конференція «Специфіка вивчення драматичних творів»

План

1. Специфіка драми як роду літератури. Складності сприйняття учнями драматичних творів.
2. Форми первісного ознайомлення з драматичним твором, особливості організації його читання учнями. Методичні прийоми, що сприяють розвитку уяви учнів.

3. З'ясування конфлікту драми. Різновиди конфліктів. Прийоми аналізу твору драматичного роду, різновиди способів створення характерів у драмі.
4. Складність визначення авторської позиції драматурга, методи та прийоми її виявлення.
5. Методика використання наочності та ТЗН на уроках вивчення драматичного твору. різновиди завдань до перегляду театрального або телевізійного спектаклю.

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати план-конспект уроку поглибленого вивчення тексту художнього твору одного з уроків:

- за драмою Г. Ібсена «Ляльковий дім» (10 клас);
- за комедією Д. Б. Шоу «Пігмаліон» (10 клас).

Рекомендована література:

1. Гордієнко О. Специфіка драми та її відображення у системі взаємопов'язаного вивчення зарубіжної та української літератур у 8-11 класах. *Зарубіжна література в навчальних закладах*. № 8 2004. С. 10-12.
2. Ніколенко О. М. Художність в оцінці творів мистецтва. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2014. № 3. С. 9–10.
3. Ситченко А. Л. Особливості аналізу драматичного твору в школі. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 5. С. 78-85.
4. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ: Міленіум, 2002. 320 с.
5. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури у школі: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2007. 316 с.

Круглий стіл «Вивчення теорії літератури на уроках зарубіжної літератури»

План

1. Місце вивчення теорії літератури в структурі змісту шкільного предмета «зарубіжна література», її функції (мета).
2. Роль програми у забезпеченні етапності, спадкоємності, безперервності процесу формування в учнів теоретичних знань. Провідні форми організації вивчення т/л відомостей в школі, їх різновиди.
3. Обсяг та характер знань з теорії літератури, передбачених програмою для учнів 5-7, 8, 9-11 (8-11) класів.
4. Етапи формування теоретико-літературних понять за Є. Пасічником
5. Прийоми вивчення теорії літератури. Ефективність використання опорно-логічних схем, складання таблиць.
6. Формування навичок свідомого використання учнями теоретико-літературних знань.
7. Роль шкільних підручників у формуванні знань з теорії літератури. Формування навичок користування довідковою літературою.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть словник літературознавчих термінів, які мають засвоїти учні 5-9 (10-11) класів згідно нової програми з світової літератури (на вибір)
2. Оберіть теоретико-літературне поняття (спираючись на чинну програму із зарубіжної літератури) та визначіть етапи його засвоєння учнями у 5–9 та 10–11 класах.

Рекомендована література:

1. Бандура О.М. Засвоєння понять з теорії літератури. *Наукові основи методики літератури*. Київ: Ленвіт, 2002. С. 115- 121.
2. Зміст, проблеми та перспективи вивчення теорії літератури в системі міжпредметних зв'язків в 11-му класі ліцею. *Український педагогічний журнал*. 2020. № 4. С. 169–179.
3. Розман І. Сучасні технології викладання зарубіжної літератури. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Ужгород: Говерла, 2010. Вип. 18-19. С. 91-94.

4. Шалагінов Б.Б. Науковий та «шкільний» аналізи художнього тексту *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004. № 6. С. 6–9.
5. Юніцька Н.М. Теорія літератури в школі. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 127 с.

Рольова гра «Позакласна та позашкільна робота з літератури»

План

1. Позакласна та позашкільна робота в системі літературного розвитку школяра.
2. Вчитель як керівник самостійним читанням учня.
3. Види роботи вчителя зі школярами у позакласний час та його роль у розвитку творчих здібностей учнів та підвищення їх рівня літературного розвитку:
 - систематичні (гуртки, студії, клуби, секції тощо; різновиди гуртків);
 - несистематичні (вікторини, КВК, брей-ринги, конкурси, літературні свята, вечори, літературно-музичні композиції тощо, культпоходи до кінотеатру, театру, екскурсії, тиждень світової літератури тощо).

Завдання для самостійної роботи:

1. Розробіть план позакласної роботи із предмету зарубіжна література.

Рекомендована література:

2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. Київ: Либідь, 2001. С. 251-283.
3. Концепція літературної освіти в 12-річній загальноосвітній школі (проект). *Українська література в загальноосвітній школі*. 2002. № 1.
4. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2000. С. 160-183.

5. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 265 с.
6. Ткаченко А.О. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. С. 55-68, 79-98.
7. Токань Г.Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: Екзистенціально-діалогічна концепція. Київ: Міленіум, 2002. 350 с.

4.3. САМОСТІЙНА РОБОТА

№/ п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
		Денна	
1	Етапи навчання зарубіжній літературі. Види програм із зарубіжної літератури (літератури) в середніх навчальних закладах України.	4	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань.
2	Зміст та побудова підручників та навчальних посібників для учнів середніх та старших класів. Зміст та особливості побудови хрестоматій для учнів середніх навчальних закладів. Огляд-аналіз різних видів діючих навчальних книг та посібників з зарубіжної літератури	4	
3	Шкільний вчитель як соціальна роль. Професійні вимоги до особистості вчителя-словесника. Основні напрями діяльності вчителя (дослідницький,	6	

	конструктивний, організаційний, комунікативний).	
4	Читання твору як соціальна, психологічна і методична проблема. Організація читання тексту учнями. Види читання та їх функції.	4
5	Значення уроків вивчення творів у структурі навчальної дисципліни. Літературознавча концепція як основа аналізу літературного твору на уроці зарубіжної літератури.	6
6	Інноваційні шляхи аналізу художнього твору у школі: а) текстуальний, інтертекстуальний, контекстуальний; б) стильовий та естетико-стильовий; в) порівняльно-історичний (компаративний). Аналіз твору на комплексній основі, його сутність та виправданість.	4
7	Складності сприйняття, розуміння та усвідомлення учнями творів епічного жанру. Види робіт над сюжетом і композицією епічного твору. Завдання вивчення ліричних творів на уроках зарубіжної літератури. Фактори сприйняття і розуміння учнями творів ліричних жанрів.	4
8	Формування у школярів поняття про персонаж. Автор та герой. Різновиди	6

	характеристики образів-персонажів: індивідуальна, порівняльна, групова.	
9	Біографічний метод у літературознавстві й проблеми вивчення біографії та творчості письменника у ЗЗСО. Особливості вивчення творчого шляху письменника у 5–9 класах. Специфіка вивчення біографії письменника у старших класах.	6
10	Позакласна робота у системі шкільної освіти. Позакласне читання та позакласна робота. Основні принципи здійснення позакласної роботи. Функції позакласної роботи як складової шкільного літературного курсу.	6
	Разом	50

Завдання № 1. Самостійно підготувати теми:

Навчально-методичні видання

із зарубіжної літератури для загальноосвітніх шкіл (денне – 4 год.)

План

1. Види навчально-методичних видань із зарубіжної літератури.
2. Підручник з літератури як засіб розвитку самостійної читацької діяльності. Функції шкільного підручника із зарубіжної літератури.
3. Критерії для відбору підручника.
4. Зміст та побудова підручників та навчальних посібників для учнів середніх навчальних закладів.
5. Особливості методичної роботи з підручником із зарубіжної літератури.
6. Особливості хрестоматій з літератури, їх функції у навчальному процесі. Принципи їх побудови.

Рекомендована література:

1. Підручники й посібники з літератури. *Наукові основи методики літератури*. Навч.-мет. посібник / за ред. Н. Й. Волошиної. Київ. 2002. С. 288-323.
2. Волощук Є.В. «Час збирати каміння»: про оновлення концепції та шляхи подальшого розвитку предмету «Зарубіжна література». *Всесвітня література в серед. навч. закл. України*. 2005. № 2. С. 12-17.
3. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. Київ: Вища шк., 2007. 415 с.
4. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2007. 316 с.

Форми організації навчальної діяльності учнів з літератури (денне – 4 год.)

План

1. Форми організації навчальної діяльності учнів. Пасивні, активні та інтерактивні форми організації роботи.
2. Традиційні та сучасні форми роботи.
3. Інтерактивні методи, їхня функція в сучасному викладанні літератури
4. Оптимізація літературної освіти. Засоби навчання.
5. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання.

Рекомендована література:

1. Андреева О. В. Використання комп'ютерних технологій на уроках і в позакласній роботі [текст]. *Зарубіжна література в школі*. 2009. № 18. С. 32-37.
2. Богосвятська А.І. Інтерактивний підхід до вивчення літератури як пробудження пізнавальної діяльності учнів. *Зарубіжна література в школах України*. 2013. № 12. С. 33-37.
3. Клименко Ж.В. Інтерактивні методи. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2002. № 11. С. 9-11.

4. Літвинюк О. Інтерактивні технології навчання на уроках літератури. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2008. №4. С. 8-15.
5. Ніколенко О.М. Сучасний урок зарубіжної літератури: посібник. 5-11 класи. Київ: Академія, 2003. 288 с.
6. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник; [за ред. О. І. Пометун]. Київ: АСК, 2004. 192 с.
7. Шуляр В.І. Методика літератури: Інтерактивне навчання. Тлумачення понять. *Зарубіжна література в школах України*. 2005. № 8. С. 56-58.
8. Яценко Т. Методичні орієнтири сучасної шкільної літературної освіти. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. №7-8. С. 15-17.

Урок зарубіжної літератури в сучасній школі: його специфіка та проблема класифікації (денне – 6 год; заочне – 8 год.)

План

1. Урок як основна форма організації навчальної діяльності учнів. Вимоги до сучасного уроку зарубіжної літератури.
2. Зміст та форма уроку. Критерії ефективності сучасного уроку зарубіжної літератури в школі.
3. Особливості структури сучасного уроку, специфіка структури уроків зарубіжної літератури та їх багатоваріативність.
4. Різноманітні підходи до класифікації уроків зарубіжної літератури.
5. Типологія уроків літератури (за М. І Кудряшовим).
6. Етапи підготовки уроку.

Рекомендована література:

1. Мацевко-Бекерська Л. В. Методика викладання світової літератури: навч.-метод. посіб. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 296 с.
2. Мірошніченко Л.Ф. Методика викладання зарубіжної літератури в середніх навчальних закладах: підручник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 432 с.

3. Ніколенко О.М. Сучасний урок зарубіжної літератури: посібник. 5-11 класи. Київ: Академія, 2003. 288 с.
4. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 387 с.
5. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ: Міленіум, 2002. 320 с.
6. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури у школі: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2007. 316 с.

Методика аналізу образу-персонажу

(денне – 6 год; заочне – 10 год.)

План

1. Формування у школярів поняття про персонаж. Автор та герой.
2. Прийоми аналізу образу-персонажу.
3. Різновиди характеристики образів-персонажів: індивідуальна, порівняльна, групова. Їхня сутність, функції, обумовленість вибору виду.
4. Особливості уроку-аналізу образу головного героя.
5. Специфіка проведення порівняльної характеристики героїв.
6. Груповий аналіз образів, його особливості та значення.

Рекомендована література:

1. Вивчення художнього образу в школі: Метод, реком. / Укл. О. С. Кухар-Онишко, А. Л. Ситченко. Миколаїв: РОВО «Укрвузполіграф», 1991. 32 с.
2. Ковбасенко Ю.І. Мистецтво аналізу й інтерпретація художнього тексту. *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України.* 2003. № 7. С. 44-50.
3. Мірошніченко Л. Ф., Ніколенко О. М., Маранцман В. Г. «Слідом за автором», про образний, проблемно-тематичний шляхи аналізів.

Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України. 2004. № 6. С. 24-29.

4. Ялтанець Т. Л. Методичні прийоми на уроках зарубіжної літератури. *Всесвітня література та культура в серед. навч. закл. України. 2003. № 4. С. 5-6.*

Вивчення біографії письменника у шкільному курсі літератури

(денне – 6 год; заочне – 10 год.)

План

1. Уроки вивчення біографії письменника, їх функція, місце у вивченні монографічних тем.
2. Мета, зміст та обсяг уроків вивчення біографії письменника. Їх специфіка в середніх та старших класах.
3. Принципи вивчення біографії митця слова. Джерела вивчення життєвого та творчого шляху письменника.
4. Основні форми та методи роботи на уроках вивчення біографії.
5. Роль наочності та ТЗН на уроках вивчення біографії письменника.

Рекомендована література:

1. Гордієнко О. Портрет письменника на уроці зарубіжної літератури. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2002. № 6. С. 17-18.*
2. Гордієнко О. Міжпредметні зв'язки в процесі вивчення біографій письменників на уроках зарубіжної літератури. *Зарубіжна література в навчальних закладах. 2002. №3. С. 8-11.*

Завдання № 2.

- 1) Порівняйте підручники для 5 класу, написані творчою групою під керівництвом О. Ніколенко та Є. Волощук (5 та 6 класи), і співставте їх з чинною програмою. Висловіть свою думку про відповідність.
- 2) Зробіть аналіз одного із шкільних підручників (за вибором студента).

- 3) Підготувати план-конспект уроку поглибленого вивчення тексту художнього твору одного з уроків:
 - за драмою Г. Ібсена «Ляльковий дім» (10 клас);
 - за комедією Д. Б. Шоу «Пігмаліон» (10 клас).
- 4) Підберіть прийоми аналізу образу головного героя будь-якого твору, який вивчається в школі на уроці зарубіжної літератури.
- 5) Поміркуйте стосовно переваг та недоліків традиційного та комп'ютерного навчання.
- 6) Підготуйте приклади з уроків до інтерактивних методів навчання.
- 7) За рекомендованими і самостійно знайденими джерелами підготувати 10 лайфхаків (найважливіших порад) для вчителя стосовно покращення ефективності сучасного уроку із зарубіжної літератури.

5.ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (портфоліо)

(одна тема за вибором)

№ №/п	Завдання	Кість годин	
		Денна	Заочна
1	Методика вивчення міжродових жанрів на уроках української літератури в загальноосвітній середній школі.		
2	Методика вивчення перекладних творів зарубіжних письменників у середній школі.		
3	Методика використання культурологічного контексту під час вивчення творів зарубіжної літератури.		
4	Методика застосування компаративного аналізу на уроках зарубіжної літератури в середній школі.		
5	Методика вивчення гумористичних творів із зарубіжної літератури в загальноосвітній основній школі.		
	Методика аналізу композиції епічного твору у процесі		

6	вивчення зарубіжної літератури в загальноосвітній основній школі.		
7	Методика вивчення біографії письменника в курсі літературної освіти.		
8	Методика письмових робіт із зарубіжної літератури в загальноосвітній старшій школі.		
9	Методика вивчення перекладних творів зарубіжних письменників у середній школі.		
10	Методика вивчення літературних напрямів на уроках зарубіжної літератури в середній школі.		
*	Тема запропонована студентом		
	Разом	10	10

6.ВАРІАНТИ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1.

1. Схарактеризуйте зарубіжну літературу як шкільний навчальний предмет.
2. Етапи вивчення твору у школі.
3. Тести:

Оберіть правильне твердження:

- а) позакласне і самостійне читання з літератури – синонімічні поняття;
- б) позакласне читання з літератури – це різновид самостійного читання;
- в) позакласне і самостійне читання – процеси, не пов'язані між собою.

2. У 5-6 класах вивчається

- а) біографічна довідка про письменника;
- б) біографія письменника;
- в) спогади митців про письменника.

3. Етапи вивчення драматичного твору у 9-11 класах:

- а) підготовка до сприйняття твору, читання твору, повторне читання, словникова робота, близький до текста переказ;

- б) підготовка до сприйняття твору, читання твору, аналіз твору, підсумки, творчі усні та письмові роботи;
 - в) підготовка до сприйняття твору, читання твору, повторне читання, словникова робота, використання окремих елементів аналізу.
4. Специфіка вивчення зарубіжної літератури у школі полягає в тому, що твори світового письменства вивчаються
- а) мовою оригіналу;
 - б) у художніх україномовних перекладах;
 - в) у художніх англomовних перекладах.
5. Методологічні принципи шкільного аналізу художнього твору:
- а) принцип цілісності, принцип відповідності форм і шляхів аналізу художній природі твору, принцип багатозначності, принцип єдності змісту та форми;
 - б) принцип цілісності, принцип відповідності форм і шляхів аналізу художній природі твору;
 - в) принцип цілісності.

Варіант 2.

1. Визначте зміст і структуру шкільного курсу зарубіжної літератури.
2. Методи та прийоми вивчення художнього твору у школі.
3. Тести:
 1. Біографічний метод – це
 - а) спосіб вивчення літератури, при якому біографія і особистість письменника розглядаються як визначальний момент творчості;
 - б) спосіб вивчення літератури, при якому біографія читача і його особистість розглядаються як визначальний момент рецепції твору;
 - в) спосіб вивчення літератури, при якому біографія і особистість письменника розглядаються як несуттєві для розуміння творчості.
 2. Етапи вивчення епічного твору у 7-8 класах:
 - а) підготовка до сприйняття твору, читання твору, аналіз твору, підсумки, творчі усні та письмові роботи;

- б) підготовка до сприйняття твору, словникова робота, бесіда за змістом прочитаного, підсумки;
- в) підготовка до сприйняття твору, читання твору з коментарем, словникова робота, бесіда за змістом прочитаного, близький до теста переказ, підсумкові заняття.

3. Урок позакласного читання – це

- а) класна робота;
- б) позакласна робота;
- в) дослідницька робота.

4. Основні шляхи аналізу літературних творів:

- а) за розвитком дії, пообразний, проблемно-тематичний;
- б) вслід за автором, проблемно-тематичний, текстуальний;
- в) послідовний, проблемно-тематичний, детальний.

5. Інтерпретація – це

- а) дослідницька діяльність, пов'язана з тлумаченням літературного твору та різних його структурних рівнях через співвіднесення з цілісністю вищого порядку;
- б) дослідницька діяльність;
- в) дослідницька діяльність, що стає передумовою виразного читання літературного твору.

Варіант 3.

1. Евристичний метод, види робіт учнів у процесі використання евристичного методу.
2. Викладіть методологічні основи викладання зарубіжної літератури в школі.
3. Тести:

1.Форми проведення засідань літературного гуртка:

- а) семінар, диспут, двобій, вікторина, творчі конкурси, огляд навчального відеофільму, екскурсія, робота в бібліотеках тощо;

- б) семінар, диспут, вікторина, творчі конкурси, огляд навчального відеофільму, екскурсія, робота в бібліотеках тощо;
- в) семінар, диспут, дискусія, вікторина, творчі конкурси, огляд навчального відеофільму, екскурсія, робота в бібліотеках, екскурсія в цирк тощо.

2. Предмет літературно-краєзнавчої роботи – це

- а) вивчення зв'язків українських та зарубіжних письменників з Україною, рідним краєм;
- б) вивчення контактних зв'язків зарубіжних і вітчизняних письменників, які проживали в Європі;
- в) вивчення родинних зв'язків зарубіжних і вітчизняних письменників, які проживали на Житомирщині.

3. Етапи роботи над ліричним твором

- а) підготовка до сприйняття твору, читання твору, лірична пауза, повторне читання, словникова робота, бесіда за змістом прочитаного;
- б) підготовка до сприйняття твору, читання твору, словникова робота, бесіда за змістом прочитаного, інсценізація;
- в) підготовка до сприйняття твору, читання твору, словникова робота, бесіда за змістом прочитаного, складання плану.

4. Цей шлях аналізу в методичній науці називають аналізом за розвитком дії, цілісним або послідовним. Про який шлях аналізу йдеться?

- а) проблемно-тематичний;
- б) «услід за автором»;
- в) пообразний.

5. У 7 класі вивчається

- а) біографічна довідка;
- б) біографічна розповідь;
- в) біографічні нотатки.

Варіант 4.

1. Основні принципи вивчення зарубіжної літератури в школі.

2. Принципи аналізу художнього твору у школі.

3. Тести:

1. Позакласна робота з літератури – це

- а) система навчально-виховних заходів, які проводяться у вільний від уроків час та спрямовані на поглиблення літературної освіти, всебічний розвиток та виховання учнів;
- б) система ідеологічно-виховних заходів, які проводяться у вільний від уроків час та спрямовані на поглиблення літературної освіти, всебічний розвиток та виховання учнів;
- в) система патріотично-виховних заходів, які проводяться у вільний від уроків час та спрямовані на поглиблення літературної освіти, односторонній розвиток та контролювання учнів.

2. Визначте етап вивчення художнього твору, на якому традиційно розглядається біографія письменника:

- а) підготовка до аналізу;
- б) підготовка до сприйняття;
- в) підсумки.

3. Прийоми творчого читання:

- а) постановка проблеми, визначення проблемних завдань, реалізація дослідницької діяльності;
- б) читання по ролям, виразне читання, читання про себе;
- в) конспектування, складання плану відповіді, підготовка реферату.

4. Практичні методичні прийоми – це

- а) організаційні, технічні, логічні;
- б) організаційні, практичні, логічні;
- в) організаційні, методичні, логічні.

5. Під час вивчення теоретико-літературних понять слід керуватися такими методичними принципами:

- а) принцип науковості, наступності, доступності, багатозначності, історизму тощо;

- б) принцип конкретизації, наступності, доступності, багатозначності, історизму тощо;
- в) принцип узагальнення, наступності, доступності, багатозначності, історизму тощо.

Варіант 5.

1. Шляхи шкільного аналізу художнього твору.
2. Особливості сприймання художньої літератури учнями різних вікових груп.
3. Тести:

1.Розвиток мовлення учнів спрямований на

- а) розвиток умінь і навичок у писемній та усній формі передавати свої думки та будувати власні висловлювання;
- б) розвиток умінь і навичок у писемній та усній формі передавати чужі думки та компілювати чужі висловлювання;
- в) розвиток умінь і навичок у писемній та усній формі привласнювати чужі думки та приховувати власні судження.

2. Жанри епосу

- а) комедія, трагедія, драма;
- б) роман, новела, оповідання;
- в) ода, сонет, пісня.

3. Теорія літератури складається з основних чотирьох розділів:

- а) «Художня література як вид мистецтва», «Художньо-літературний твір», «Літературні роди й види», «Літературний процес»;
- б) «Публіцистична література як форма ідеології», «Художній твір», «Літературна генетика», «Літературна еволюція»;
- в) «Масова література як предмет виробництва», «Публіцистичний твір», «Літературна генетика», «Літературна освіта».

4. Епізодичні форми позакласної роботи:

- а) літературні екскурсії, літературні вечори, літературні виставки, літературні ігри та розваги, літературне кафе;
- б) літературні екскурсії, літературні вечори, літературні виставки, літературні ігри та розваги, літературний гурток;
- в) літературні екскурсії, літературні вечори, літературні вікторини.

5. До одного роду літератури належить:

- а) панегірик, епіграма, хоку, танка, фарс;
- б) панегірик, епіграма, хоку, танка, есей;
- в) панегірик, епіграма, хоку, танка, ода.

Варіант 6.

1. Урок літератури, вимоги до уроку літератури, підготовка учителя до уроку.
2. Вивчення біографії письменника в основній та старшій школі.
3. Тести:
 1. Орієнтовна структура уроку розвитку мовлення:
 - а) вступне слово вчителя, словникова робота, бесіда, переказ або розповідь, обговорення, заключне слово вчителя;
 - б) вступне слово вчителя, словникова робота, бесіда, переказ або розповідь, обговорення, інсценізація, заключне слово вчителя;
 - в) вступне слово вчителя, словникова робота, бесіда, переказ або розповідь, обговорення, інсценізація, заключне слово вчителя, екскурсія.
 2. Словесні методичні прийоми – це
 - а) логічні, організаційні, технічні;
 - б) словесні, наочні і практичні;
 - в) словесні, наочні і теоретичні.
 3. Продовжіть твердження: «Теоретико-літературне поняття має формуватися і збагачуватися...»
 - а) безпосередньо на основі тексту літературного твору;

- б) незалежно від роботи над художнім текстом;
- в) незалежно від роботи над художнім текстом та безпосередньо на основі тексту літературного твору.

4. Систематичні форми позакласної роботи:

- а) літературний гурток, шкільний театр, літературний клуб, літературна газета;
- б) літературний гурток, шкільний театр, літературний клуб, літературна екскурсія;
- в) літературний вечір, шкільний театр, літературний клуб, літературна газета.

5. Методичні прийоми поділяються на

- а) словесні, наочні і практичні;
- б) словесні, наочні і теоретичні;
- в) словесні, наочні і теоретично-практичні.

Варіант 7.

1. Специфіка вивчення епічних творів в основній школі.
2. Проблема типології уроків літератури.
3. Тести:

1. Укажіть головні завдання розвитку мовленнєвої діяльності учнів у процесі вивчення літератури

- а) збагачення словникового запасу на матеріалі художніх творів світового письменства;
- б) розвиток зв'язного усного і писемного мовлення та вдосконалення його виразності;
- в) розвиток навичок аналізу художнього твору.

2) Міжродові літературні жанри – це

- а) епічна поема, балада, ліричний роман, драматична поема;
- б) поема, байка, роман, епопея;
- в) містерія, міраклъ, фарс, трагікомедія.

3. Визначте найтипівіші труднощі, що виникають у школярів під час вивчення теоретико-літературних понять:

- а) механічне заучування визначень, нерозуміння зв'язку з практикою;
- б) проблеми при формулюванні визначення поняття теорії літератури;
- в) труднощі у «перенесенні» поняття на інший літературний твір.

4. Інноваційні або нетрадиційні шляхи аналізу творів:

- а) за розвитком дії, стилістичний, текстуальний; б) філологічний, стилістичний, компаративний;
- в) проблемно-тематичний, філологічний, інтертекстуальний.

5. Види позакласної роботи з літератури:

- а) систематичні, епізодичні;
- б) систематичні, постійні;
- в) епізодичні, яскраві.

Варіант 8.

1. Планування роботи вчителя-словесника.

2. Літературне країнознавство, літературні екскурсії та походи.

3. Тести:

1. Навчальна робота вчителя поділяється на три етапи:

- а) підготовка до урока, проведення, аналіз;
- б) підготовка до урока, проведення, аналіз, написання творчих робіт;
- в) підготовка до урока, проведення, аналіз, написання творчих робіт, підготовка до літературного вечора.

2. Укажіть вид діяльності учнів на заняттях з літератури, у процесі якої найефективніше відбувається розвиток мовлення учнів:

- а) читацька;
- б) комунікативна;
- в) художня.

3. Методичні прийоми – це

- а) частина метода, за допомогою якого сам метод реалізується на практиці;

- б) шлях аналізу, за допомогою якого сам метод реалізується на практиці;
- в) форма навчальної діяльності, за допомогою якого сам метод реалізується на практиці.

4. Рівні опанування учнями теоретичних понять:

- а) початковий, середній, достатній, високий;
- б) початковий, класичний, достатній, високий;
- в) початковий, інтерпретаційний, достатній, високий.

5. Позакласне читання з літератури – це процес

- а) керований учителем;
- б) стихійний;
- в) керований учнем.

Варіант 9.

1. Позакласна робота з літератури: мета, основні напрями роботи.

2. Сформулюйте зв'язок методики літератури з іншими фундаментальними науками.

3. Тести:

1. Визначте провідний принцип розвитку мовленнєвої діяльності у процесі вивчення літератури:

- а) урахування міжпредметних зв'язків;
- б) наступності зі змістом та організацією мовленнєвої діяльності, що здійснюється у молодших, середніх та старших класах;
- в) зв'язок із твором, що вивчається.

2. Наочні методичні прийоми – це

- а) організаційні, технічні;
- б) організаційні, логічні;
- в) технічні, логічні.

3. Оберіть різновид письмової роботи для учнів 5-7 класів:

- а) написання твору на літературну тему проблемного характеру;
- б) підготовка реферату за декількома джерелами;

в) складання плану характеристики персонажа твору.

4. Фольклорними жанрами є

а) новела, оповідання, повість;

б) прислів'я, легенди, казки, пісні;

в) роман, роман-хроніка, роман-епос.

5. Який з прийомів відповідає евристичному методу?

а) виразне читання;

б) побудова системи запитань;

в) постановка проблеми для всього класу.

Варіант 10.

1. Викладіть методологічні основи викладання зарубіжної літератури в школі.

2. Специфіка вивчення ліричних творів у старшій школі.

3. Тести:

1. За формою здобуття знань методи поділяють на

а) лекцію, бесіду, самостійну роботу, творчу роботу;

б) лекцію, бесіду, самостійну роботу;

в) лекцію, бесіду, самостійну роботу, дослідницьку роботу.

2. Метод навчання – це

а) спосіб взаємодії вчителя і учнів, спрямований на реалізацію освітньо-виховної мети уроку;

б) спосіб взаємодії вчителя, учнів і батьків, спрямований на реалізацію освітньо-виховної мети уроку;

в) спосіб взаємодії вчителя, учнів і батьків, спрямований на реалізацію освітньо-виховної мети батьківських зборів.

3. Види уроків розвитку зв'язного мовлення:

а) уроки написання творчих робіт на основі життєвих вражень, складання усних відповідей на питання, написання творів різних жанрів, урок аналізу письмових робіт;

б) уроки написання творчих робіт на основі життєвих вражень, складання усних відповідей на питання, списування творів різних жанрів, урок аналізу письмових робіт;

в) уроки написання творчих робіт на основі життєвих вражень, складання усних відповідей на питання, списування творів різних жанрів, урок читання письмових робіт.

4. Роди літератури:

а) епос, лірика, драма;

б) епічна драма, ліро-епос, ліро-драма;

в) історичний роман, громадянська лірика, драма абсурду.

5. Який з прийомів відповідає репродуктивному методу?

а) читання художнього тексту в особах;

б) постановка проблеми вчителем;

в) конспектування лекції вчителя.

7. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Методологічні основи викладання зарубіжної літератури в школі.

2. Наведіть приклад розробленого вами фрагменту уроку, де були б ефективно використані знання методологічних основ викладання зарубіжної літератури в школі.

3. Основні принципи вивчення зарубіжної літератури в школі.

4. Доведіть фрагментом уроку важливість принципу вивчення художнього твору в єдності змісту та форми.

5. Метод творчого читання у роботі вчителя-словесника.

6. Програйте фрагмент уроку з застосуванням двох-трьох прийомів методу творчого читання, доведіть їх доцільність.

7. Метод евристичної бесіди у роботі вчителя-словесника.

8. Розробіть фрагмент уроку з використанням методу евристичної бесіди, доведіть його ефективність.

9. Дослідницький метод у роботі вчителя-словесника.

10. Наведіть приклад ефективного застосування дослідницького методу на уроці.
11. Репродуктивний метод у роботі вчителя-словесника.
12. Розробіть фрагмент уроку з використанням репродуктивного методу. Доведіть його ефективність.
13. Творчий характер уроку зарубіжної літератури.
14. Підготуйте презентацію підручника «Зарубіжна література» (фрагмент уроку, клас за вибором).
15. Підготовка до сприйняття художнього твору.
16. Наведіть приклад слова вчителя на етапі підготовки до сприйняття художнього твору.
17. Сприйняття художнього твору у школі.
18. Наведіть приклад навчальної ситуації уроку – сприйняття художнього твору. Який метод буде відігравати домінуючу роль?
19. Підготовка до аналізу художнього твору у школі.
20. Наведіть приклад навчальної ситуації на етапі підготовки до аналізу художнього твору.
21. Аналіз як необхідний етап вивчення літературного твору.
22. Наведіть систему запитань, спрямовану на аналіз художнього твору.
23. Особливості вивчення життя і творчості письменника в середніх класах.
24. Наведіть приклад навчальної ситуації, під час якої вчитель проголошує слово про письменника.
25. Особливості вивчення життя і творчості письменника в старших класах.
26. Наведіть приклад слова вчителя на уроці по вивченню біографії письменника в старших класах.
27. Шлях аналізу «услід за автором» та його реалізація на уроці літератури.
28. Наведіть приклад фрагменту уроку, на якому здійснюється аналіз художнього твору шляхом «услід за автором».
29. Пообразний шлях аналізу і його реалізація при вивченні художнього твору.

30. Наведіть приклад навчальної ситуації уроку, де використовується пообразний шлях аналізу художнього твору.
31. Проблемно-тематичний шлях аналізу та його реалізація при вивченні художнього твору.
32. Наведіть приклад системи запитань, спрямованих на реалізацію проблемно-тематичного шляху аналізу.
33. Заклучні заняття при вивченні художнього твору.
34. Наведіть фрагмент заключного заняття при вивченні художнього твору.
35. Особливості вивчення епічних творів у школі.
36. Наведіть приклад фрагменту уроку по вивченню епічного твору.
37. Особливості вивчення драматичних творів зарубіжної літератури.
38. Наведіть приклад фрагменту уроку по вивченню драматичного твору.
39. Особливості вивчення ліричних творів зарубіжної літератури.
40. Наведіть приклад фрагменту уроку по вивченню ліричного твору.
41. Структура уроку літератури.
42. Наведіть приклад плану уроку, який було апробовано під час педагогічної практики.
43. Основні напрямки у роботі з розвитку мовлення учнів на заняттях з зарубіжної літератури.
44. Наведіть приклад навчальної ситуації уроку. Під час якої здійснюється робота над розвитком мовлення учнів.
45. Теорія літератури та її значення у шкільній літературній освіті.
46. Наведіть приклад фрагменту уроку по вивченню теоретичного поняття.
47. Організація позакласного читання школярів.
48. Наведіть приклад фрагменту уроку позакласного читання.
49. Види та форми позакласної роботи учнів з зарубіжної літератури.
50. Наведіть план позакласного заходу, проведеного під час педагогічної практики.
51. Види планування роботи вчителя зарубіжної літератури.

52. Наведіть фрагмент календарно-тематичного планування, застосованого під час педагогічної практики.
53. Специфіка вивчення творів зарубіжної літератури.
54. Підготуйте презентацію предмета «Зарубіжна література».
55. Вимоги до вчителя зарубіжної літератури.
56. Проаналізуйте чинні програми із зарубіжної літератури і визначте, якої підготовки потребує вчитель-словесник.
57. Значення шкільного курсу «Зарубіжна література» його зміст і структура.
58. Схарактеризуйте специфіку наповнення і роботи шкільного літературного кабінету.
59. Наочність та технічні засоби навчання на уроках зарубіжної літератури.
60. Наведіть приклад фрагменту уроку зарубіжної літератури з використанням одного з видів наочності.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування активних і інтерактивних освітніх методів, серед яких: лекція-діалог, лекція-презентація, робота в малих групах, робота з довідковими, інформаційно-методичними джерелами, презентація результатів виконаних практичних завдань, рольові ігри, дискусії, круглі столи.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, письмових робіт, виконання тестових завдань.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку.

Поточний контроль (практичні	Письмова	ІНДЗ	Сума
------------------------------	----------	------	------

заняття, самостійна робота)			робота		
Теми	Бали	Разом	0-10	0-10	0–100
Тема 1	0–8	0-80			
Тема 2	0–8				
Тема 3	0–8				
Тема 4	0–8				
Тема 5	0–8				
Тема 6	0–8				
Тема 7	0–8				
Тема 8	0–8				
Тема 9	0–8				
Тема 10	0–8				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	
64–73	D	зараховано
60–63	E	
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури».

- конспекти лекцій;
- силабус;
- плани до практичних занять;
- професійно-орієнтована література з дисципліни, яка наявна у бібліотеці університету та в мережі Інтернет;
- посібники, методичні вказівки, методичні рекомендації, складені викладачами кафедри.
- тести.

Забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами

Метою інклюзивного навчання в Університеті Ушинського є забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього навчання на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грицак Н.Р. Теорія і методика жанрового аналізу малих епічних і ліро-епічних різнонаціональних художніх творів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 400 с.
2. Куцінко, О. Г. Особливості викладання зарубіжної літератури в школі. Харків: Основа, 2018. 94 с.
3. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури: навчально-методичний посібник. Вид. 2-ге, допов. Одеса : Гельветика, 2021. 296 с.
4. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» філологічних спеціальностей педагогічних закладів освіти. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с.

5. Поліщук Л. Практикум з методики навчання світової літератури. Умань: ВПЦ «Візаві», 2020. 139 с.
6. Токмань Г. Методика навчання української і зарубіжної літератури. Київ : Міленіум, 2019. 110 с.

Допоміжна література

1. Вірченко Т., Жигун С., Козлов Р. Практикум з української літератури: види літературознавчого аналізу: навчальний посібник [Електронний ресурс]; Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2021. 181 с.
2. Грищенко О. Аналіз дитячого твору. Методична розробка: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон, 2020. 48 с.
3. Дмитренко, К. А. Інноваційні методи викладання зарубіжної літератури. Харків: Основа, 2018. 92 с.
4. Елементи компаративістики : зарубіжна література: [посібник] / І. В. Лімборський, С. М. Лімборська, Н. Є. Бахарєва; редкол.: М. Мосієнко, Д. Долгова, С. Дмитренко [та ін.]. Київ: Перше вересня, 2018. 205 с.
5. Ісаєва О. О. Виклики сучасності і шкільна літературна освіта в Україні: у пошуках відповідностей. *Актуальні проблеми професійної підготовки студентів-філологів до роботи в сучасному просторі*: [збірник статей] / редкол.: І. В. Козлик (голова) й ін. Івано-Франківськ: Симфонів форте, 2017. Вип. 1. С. 29–37.
6. Ніколенко О. М. Когнітивне картування як технологія літературних компетентностей у сучасну добу. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2018. № 2. С. 2-7.
7. Удовиченко Л.М. Авторська концепція підручників із зарубіжної літератури для старшої школи. *Проблеми сучасного підручника: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, 18-19

- травня 2018 р., м. Мінськ. Київ: Педагогічна думка, 2018. С. 89-93.
8. Удовиченко Л.М. та ін. Зарубіжна література в таблицях і схемах. 6 клас. / за заг. ред. Л. М. Удовиченко, І. В. Стеценко. 2019. 74 с.
 9. Удовиченко Л.М. та ін. Зарубіжна література в таблицях і схемах / за заг. ред. Л. М. Удовиченко, А. В. Кулешової. 5 клас. 2019. 66 с.
 10. Удовиченко Л.М. Методика навчання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти. Навчальний посібник для підготовки до атестації студентів-філологів. Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. 121 с.
 11. Удовиченко Л.М. Теорія і технологія вивчення художніх образів персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи: монографія. Київ, 2020. 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Бібліотека Університету Ушинського URL: <https://library.pdpu.edu.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека URL: <http://odnb.odessa.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Електронні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/irbis_nbuv.html

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	7
2. Критерії оцінювання.....	8
3. Засоби діагностування результатів навчання.....	14
4. Програма навчальної дисципліни.....	14
4.1. Структура навчальної дисципліни.....	19
4.2. Теми практичних занять.....	21
4.3. Самостійна робота.....	38
5. Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання.....	47
6. Варіанти модульних контрольних робіт.....	48
7. Питання до екзамену.....	60
8. Методи навчання.....	62
9. Форми поточного і підсумкового контролю.....	62
10. Термінологічний словник.....	64
11. Методичне забезпечення.....	76
12. Рекомендовані джерела інформації.....	77

Навчальне видання

Павлюк Надія Леонідівна

«Методика викладання зарубіжної літератури»

Методичні рекомендації до практичних занять

Підписано до друку 29.02.2024

Обсяг 3,8 друк. арк. Формат 60х90/16

Тираж 100 прим. Папір друкарський. Ризографія.

Видавець Букаєв Вадим Вікторович

Вул. Пантелеймонівська, 34, м. Одеса, 65012.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02. 03. 2007 р.